

Silna chadecja i słaba opozycja. Niemcy przed wyborami do Bundestagu

Marta Zawilska-Florczuk

Kampania przed wyborami do Bundestagu 22 września 2013 roku ukazuje w całej okazałości tendencje widoczne przez cztery ostatnie lata rządów kanclerz Angeli Merkel – silną chadecję, słabą opozycję i coraz bardziej zmarginalizowaną koalicyjną FDP. CDU/CSU pozostaje najpopularniejszą opcją polityczną w Niemczech, w dużej mierze dzięki temu, że Angela Merkel niezmiennie jest najbardziej lubianym politykiem RFN. Wszystko wskazuje, że to CDU/CSU wygra wybory, mimo że prowadzi pasywną kampanię wyborczą, a sama kanclerz unika konfrontacji, prezentując się niejako jako ponadpartyjna reprezentantka interesów wszystkich grup społecznych. Główni konkurenci chadeków – socjaldemokraci – nie potrafią zaprezentować się jako poważna alternatywa dla CDU/CSU i wykorzystać atutów. Mimo trudnej współpracy z FDP chadecy deklarują wolę jej kontynuacji w czasie kolejnej kadencji. Jeżeli z przyczyn arytmetycznych okaże się to niemożliwe, a socjaldemokraci wraz z Zielonymi uzyskają zbyt mało głosów, by móc utworzyć rząd, w Niemczech powstanie wielka koalicja chadeków i SPD.

Pozbawiona energii kampania wyborcza stwarza wrażenie, że brakuje woli zmiany koalicji rządzącej. Także wyniki sondaży sugerują, że w społeczeństwie niemieckim nie ma dążenia do radykalnego przetasowania układu sił na niemieckiej scenie politycznej. Dzieje się tak, mimo że koalicja chadeków i liberałów, początkowo uznawana za skazaną na sukces ze względu na programowe podobieństwo partii, paradoksalnie okazała się bardzo konfliktowa. Już po kilku tygodniach doszło do sporów między liberałami a chadekami, a FDP zaczęła dramatycznie tracić poparcie (z ponad 14% do obecnie ok. 5%). Konflikty między koalicjantami, m.in. na tle ochrony danych osobowych czy polityki europejskiej, utrzymywały się przez całą kadencję. W wyniku tego kanclerz Merkel skazana była na głosy opozycji, np. podczas głosowania w Bundestagu nad pakietami pomocowymi dla Grecji czy mechanizmami stabilizującymi euro. Podsumowując obecną kadencję, na plus

rządzącej koalicji można zapisać m.in. zainicjowanie transformacji energetycznej i reformę Bundeswehry. Mimo zapowiedzi nie udało się natomiast zreformować ordynacji podatkowej i systemu opieki nad osobami starszymi.

Formalna strona kampanii wyborczej

Kampania rozpoczęła się trzy miesiące przed wyborami, mimo że wcześniej deklarowano krótką walkę wyborczą. W rzeczywistości trwa ona jednak przynajmniej od mianowania przez poszczególne partie kandydatów na urząd kanclerza, czyli od jesieni 2012 roku.

Federalna Komisja Wyborcza dopuściła do udziału w wyborach do Bundestagu 38 partii¹.

¹ Obok znanych mniejszych partii (takich jak Partia Piratów, Wolni Wyborcy, Alternative für Deutschland czy nacjonalistyczna NPD), o wejście do parlamentu ubiegać się będą ugrupowania bez realnych szans na uzyskanie zauważalnej liczby głosów, np. Partia Ochrony Zwierząt, Partia Niemieckich Emerytów czy Partia Chryścijan Wiernych Biblii.

Jak pokazują sondaże, w walce o wejście do Bundestagu liczą się jednak tylko te ugrupowania, których posłowie od lat zasiadają w parlamencie – CDU/CSU, SPD, Partia Zielonych, FDP i Partia Lewicy. W latach 2011–2012 wydawało się, że nową jakością w polityce niemieckiej będzie Partia Piratów, której udało się wejść do parlamentów czterech krajów związkowych i która przez długi czas cieszyła się na poziomie federalnym poparciem zbliżonym do wartości osiągniętych przez np. Partię Lewicy (ok. 7%). Sukces partii okazał się czasowym fenomenem, który przeminął wraz z pogłębiającym się kryzysem przywództwa.

Podobnie jak w poprzednich latach partie polityczne stawiają w kampanii na metody tradycyjne (wiece wyborcze, dyskusje z udziałem kandydatów na posłów, wizyty lokalnych polityków w małych przedsiębiorstwach, gospodarstwach rolnych itp.). Odbyły się też debaty z udziałem kandydatów CDU i SPD oraz kandydatów mniejszych partii transmitowane przez najważniejsze kanały telewizji państwowej i prywatnej. Coraz większego znaczenia nabiera kampania prowadzona w Internecie, której celem jest dotarcie do ludzi młodych, niezdecydowanych, na kogo głosować. Przewodzi w tym posiadająca niewielki budżet przeznaczony na kampanię (ok. 400 tys. euro) Partia Piratów. Najbardziej prężną kampanię wyborczą prowadzą jednak socjaldemokraci. SPD dysponuje największym budżetem spośród wszystkich partii ubiegających się o wejście do Bundestagu (23 mln euro, CDU – 20 mln euro)². Sztab wyborczy socjaldemokratów uruchomił na 100 dni przed wyborami blog, na którym punktuje wszystkie posunięcia koalicji CDU/CSU-FDP i rozlicza rząd z obietnic wyborczych³. Socjaldemokraci jako jedyna partia opozycyjna przedstawili też swój gabinet cieni.

² <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/millionen-aufwand-spd-goennt-sich-groesstes-wahlkampf-budget-a-905334.html>

³ Na blogu pojawił się np. program wyborczy CDU przed oficjalnym opublikowaniem go przez chadeków.

Silna pozycja chadecji pod skrzydłami Angeli Merkel...

Deklarowane poparcie dla kanclerz wynosi niezmienne ponad 50%, co sprawia, że jest ona najbardziej lubianym politykiem niemieckim. Merkel często określana jest w mediach jako „Mutti” – mama – i wydaje się, że taka jej rola spełnia oczekiwania społeczeństwa RFN. Wysokie notowania chadecja zawdzięcza przede wszystkim popularności kanclerz Merkel i na tym bazuje cała kampania prowadzona przez CDU/CSU. Chadecy nie inicjują sami dyskusji na tematy, które mogłyby przesądzić o wyniku wyborów i unikają bezpośredniego dyskredytowania partii opozycyjnych. Ich kampania opiera się na przedstawianiu osiągnięć rządu

Wysokie notowania chadecja zawdzięcza przede wszystkim popularności kanclerz Merkel i na tym bazuje cała kampania prowadzona przez CDU/CSU.

CDU/CSU-FDP oraz reakcji na ataki ze strony partii opozycyjnych. Taka pasywna walka wyborcza przynosi pozytywne dla chadeków skutki. Mimo decyzji i wydarzeń politycznych, które mogłyby odbić się negatywnie na ich notowaniach (np. stanowisko RFN wobec kryzysu strefy euro, doniesienia o kolejnej transzy pomocy dla Grecji czy skandal związany z ujawnieniem inwigilacji Niemiec przez wywiady USA i Wielkiej Brytanii), gotowość głosowania na CDU/CSU deklaruje 40% Niemców, ok. 20 pp. więcej niż na SPD. Sama Angela Merkel przyjęła w kampanii pozycję polityka niemal bezpartyjnego – występuje wprawdzie w mediach i spotyka się z wyborcami, unika jednak zajmowania wyraźnego stanowiska w sporach politycznych i otwartej konfrontacji z kontrkandydatami na urząd kanclerza. Zamiast niej na ataki opozycji odpowiadają zaufani współpracownicy – np. szef Urzędu Kanclerskiego Ronald Pofalla

w związku ze skandalem dotyczącym inwigilacji czy minister obrony Thomas de Maizière w związku z nieudanym zakupem samolotów bezzałogowych Euro Hawk. Takie zachowanie kanclerz podczas kampanii nie zaskakuje, gdyż Merkel znana jest z wyczekiwania na rozwój wydarzeń i podejmowania ważnych decyzji dopiero w momencie, kiedy jest to nieuniknione.

...i niemoc partii opozycyjnych

Partie opozycyjne (zwłaszcza SPD i Zieloni) próbują wykorzystywać słabości rządu w walce politycznej. W początkowej fazie kampanii wyborczej tematami dominującymi były energetyka i kryzys strefy euro. Mimo że zagadnienia te powinny przysporzyć opozycji zwolenników, nie wpływają na zmianę układu sił w sondażach. Wynika to z faktu, że mimo różnic w szczegółach, największe partie zgadzają się co do meritum: ratowania strefy euro poprzez dogłębne reformy w państwach zagrożonych

Kampania wyborcza socjaldemokratów nie przynosi oczekiwanych efektów. To wynik strategii chadeków bazujących na popularności kanclerz Merkel oraz braku charyzmy kandydata SPD na kanclerza, Peera Steinbrücka.

kryzysem oraz konieczności kontynuacji transformacji energetycznej w Niemczech. Socjaldemokraci i Zieloni wspierali kurs polityki europejskiej Angeli Merkel podczas głosowań w Bundestagu dotyczących mechanizmów ratunkowych dla strefy euro, trudno im więc teraz wykreować się w oczach potencjalnych wyborców na prawdziwą opozycję. Mimo ogólnego przekonania, że Niemcy najwięcej dokładają do stabilności strefy euro, zauważalnego poparcia opinii publicznej nie zdobyła nawet partia Alternative für Deutschland, powstała

jako pokłosie krytyki wobec unii walutowej⁴. W przypadku polityki energetycznej chadecy skutecznie zagospodarowali argumenty przed ogłoszeniem w 2011 roku transformacji energetycznej używane przez Zielonych i socjaldemokratów. Zarzuty opozycji, jak brak przemysłowego finansowania przedsięwzięcia, zbyt mały procent energii ze źródeł odnawialnych w bilansie energetycznym Niemiec, nierówne rozłożenie kosztów – nie wpływają negatywnie na notowania CDU/CSU. Socjaldemokraci i Zieloni starali się też wykorzystać w walce wyborczej inwigilację niemieckiej telekomunikacji przez amerykańskie i brytyjskie służby specjalne oraz nieudany kosztowny projekt zakupu przez Ministerstwo Obrony pięciu bezzałogowych samolotów Euro Hawk. Opozycja doprowadziła do powołania parlamentarnej komisji śledczej w sprawie Euro Hawk, która przesłuchiwała m.in. bliskiego współpracownika Angeli Merkel, ministra obrony Thomasa de Maizière'a. SPD i Zielonym nie udało się jednak zdyskredytować polityka ani samej chadecji. Komisja zakończyła pracę, a kwestia niegospodarności Ministerstwa Obrony została przyćmiona przez tematy międzynarodowe, m.in. doniesienia o kolejnej transzy pomocy dla Grecji czy debatę na temat interwencji wojskowej w Syrii. To właśnie te kwestie dominują w ostatniej fazie kampanii wyborczej. O ile chadecy i SPD równie krytycznie postrzegają zaangażowanie wojskowe w Syrii, o tyle umiejętnie rozegranie konieczności wyłożenia dalszych środków na pomoc dla Grecji z budżetu RFN mogłoby zaszkodzić popularności CDU/CSU na ostatniej prostej.

Kampania wyborcza socjaldemokratów nie przynosi dotąd oczekiwanych efektów. Jest to zarówno wynikiem skutecznej strategii chadeków bazujących na popularności kanclerz Merkel, jak i braku charyzmy kandydata SPD na kanclerza, Peera Steinbrücka. Steinbrück od początku kampanii wyborczej popełniał gafy,

⁴ Według sondażu przeprowadzonego 1 września 2013 roku przez instytut badawczy Emnid na partię zagłosowałoby tylko 3% uprawnionych obywateli.

m.in. skrytykował zbyt niskie zarobki kanclerza RFN, i ma opinię sztywnego biurokraty, co nie przysparza mu zwolenników⁵. Ponadto socjaldemokraci nie są zgodni co do oceny pakietu reform gospodarczych Agenda 2010 z 2003 roku, dzięki któremu udało się uzdrowić gospodarkę niemiecką i nie potrafią wykorzystać tego atutu w walce wyborczej.

Co po wyborach?

Kilka tygodni przed wyborami do Bundestagu w najbardziej komfortowej sytuacji znaleźli się chadecy. To oni według sondaży zdobędą najwięcej głosów i mają największą liczbę opcji koalicyjnych. Jednak nawet gdyby doszło do zmiany na stanowisku kanclerza, nie zmienia się główne założenia polityki niemieckiej. Priorytetami nowego rządu będą nadal walka z kryzysem strefy euro oraz energetyka.

Zgodnie z badaniami opinii publicznej z 10 września, do Bundestagu wejdą chadecy (40%), socjaldemokraci (25%), Zieloni (11%), Partia Lewicy (9%) i liberałowie (5%). Partia Lewicy nie ma zdolności koalicyjnej, ponieważ pozostałe partie odzeggują się od współpracy z nim na poziomie federalnym ze względu na różnice programowe (chadecy i liberałowie) oraz kwestie personalne (socjaldemokraci)⁶. CDU/CSU ma najwygodniejszą pozycję negocjacyjną. Arytmetycznie możliwe jest utworzenie przez nich koalicji w trzech różnych wariantach – z FDP, z SPD oraz z Zielonymi. Jeżeli FDP uda się przekroczyć 5-procentowy próg wyborczy, a chadecy utrzymają lub zwiększą swoją przewagę nad pozostałymi partiami, praca obecnej koalicji będzie prawdopodobnie kontynuowana po wyborach. Współzrządzenie z liberałami przebiegało pod znakiem znacznych różnic poglądów (m.in. dotyczących ratowania strefy euro i ochrony danych osobowych), jednak drastycz-

nie niskie poparcie dla liberałów osłabia partię i wzmacnia pozycję chadecji w potencjalnym nowym rządzie. Inaczej niż w 2009 roku CDU nie zaznaczyła w swoim programie wyborczym, że jej preferowanym koalicjantem jest FDP⁷, jednak kanclerz Merkel wyraża wolę kontynuowania współpracy z liberałami po wyborach. Liberałowie podkreślają wyraźnie, że nie interesuje ich żadna inna koalicja. Gdyby uzyskane mandaty nie wystarczyły do zawarcia koalicji CDU/CSU-FDP, najbardziej realnym scenariuszem wydaje się wielka koalicja z SPD. Jest to wariant preferowany przez 44% respondentów⁸. Praca rządu tworzonoego przez chadeców i socjaldemokratów w latach 2005–2009 przebiegała sprawnie i bez większych konfliktów. Chadecy nie odzeggują się od takiej możliwości, na co wskazu-

Gdyby uzyskane mandaty nie wystarczyły do zawarcia koalicji CDU/CSU/FDP, najbardziej realnym scenariuszem wydaje się wielka koalicja chadeców z SPD.

je m.in. łagodny ton przedwyborczej debaty telewizyjnej Angeli Merkel i Peera Steinbrücka. Także socjaldemokraci nie wykluczają takiego scenariusza. Współpraca z chadecją niesie jednak ze sobą ryzyko osłabienia SPD – w rządzie z CDU/CSU byłoby mniej znaczącym koalicjantem. Poza tym umiejętnie przejmowanie przez chadeców tematów zarezerwowanych wcześniej dla socjaldemokratów (np. polityka społeczna)

⁷ Inaczej niż w 2009 roku chadecy wyraźnie podkreślają znaczenie oddania obu głosów (na kandydata bezpośredniego i listę partyjną) na CDU/CSU. Kanclerz Merkel apeluje o to w spotach wyborczych, podkreśliła to również podczas debaty telewizyjnej z Peerem Steinbrückiem. W trakcie poprzednich wyborów wiele osób zagłosowało celowo na listy FDP (głosy na listy partyjne decydują w rzeczywistości o podziale mandatów w Bundestagu), aby umożliwić zawarcie koalicji chadeco-liberalnej.

⁸ Według badań przeprowadzonych w lipcu 2013 roku na zlecenie telewizji ARD rząd w takim kształcie uznaje za najlepszy 44% Niemców, a 46% uważa za najlepszy rząd w kształcie obecnym.

⁵ Ok. 30% poparcia na początku września 2013 roku.

⁶ Partia Lewicy powstała w 2007 roku, m.in. na bazie ruchu protestu WASG utworzonego wskutek rozłamu SPD.

odbiło się negatywnie, po czasach wielkiej koalicji, na notowaniach SPD⁹. Z tego powodu dla socjaldemokratów wygodniejsza byłaby współpraca z Zielonymi, jak w latach 1998–2002. Niewykluczone, że negocjacje koalicyjne z Partią Zielonych podejmą również chadecy. Rząd o takich barwach partyjnych byłby precedensem na poziomie federalnym (koalicja CDU i Zielonych rządziła już w latach 2008–2010 w Hamburgu). Partie znalazłyby z pewnością wspólny język w kwestiach dotyczących energetyki i ochrony środowiska, co ułatwiłoby polityczną realizację założeń transformacji energetycznej. Różni-

Niezależnie od tego, jakie partie stworzą nową koalicję, główny kierunek polityki RFN zostanie zachowany. Tematyka europejska, a także transformacja energetyczna będą najważniejsze w kadencji 2013–2017.

ce w kwestiach światopoglądowych, a przede wszystkim polityki fiskalnej sprawiają, że zawarcie takiej koalicji wydaje się bardzo mało prawdopodobne ze względu na sprzeciw wewnątrz partii. Istotne znaczenie przy rokowaniach koalicyjnych ma rozkład sił w Bundesracie – izbie parlamentu, w której zasiadają przedstawiciele krajów związkowych. Obecnie to socjaldemokraci i Zieloni mają większość bezwzględną pozwalającą na blokowanie ustaw proponowanych przez rząd federalny. To właśnie koalicja SPD-Zieloni miałyby zatem największe szanse na sprawne wprowadzanie reform. Najtrudniejszą sytuację pod tym względem miałby rząd CDU/CSU-FDP. Także wielka koalicja nie dysponowałaby potrzebną liczbą głosów w Bundesra-

cie. Mogłaby liczyć jedynie na poparcie landów, w których rządzą sami chadecy i SPD lub wielkie koalicje. Kraje związkowe rządzone przez partie tworzące rząd federalny w koalicji z innym partnerem zwyczajowo wstrzymują się od głosu. Układu sił nie zmienią wybory do parlamentów Bawarii i Hesji (odpowiednio 15 i 22 września). Niezależnie od tego, jakie partie stworzą nową koalicję, główny kierunek polityki RFN zostanie zachowany. Tematyka europejska, a także kontynuacja transformacji energetycznej będą najważniejszymi problemami w kadencji 2013–2017. W przypadku polityki europejskiej przyszły rząd będzie nadal opowiadał się za walką z kryzysem zadłużenia poprzez nacisk na przeprowadzanie głębokich reform. Jeśli chodzi o energetykę, priorytetem będzie rozbudowa sieci przesyłowych łączących północ i południe Niemiec, stworzenie możliwości magazynowania prądu ze źródeł odnawialnych i zapewnienie finansowania transformacji (tj. przestawiania niemieckiej energetyki na zielone technologie) bez zbytnich obciążeń dla konsumentów prywatnych i przedsiębiorstw. *Energiewende* postrzegana jest przez wszystkie partie mogące potencjalnie utworzyć koalicję rządzącą jako niemiecki produkt eksportowy. Jeśli powstanie koalicja SPD-Zieloni, można się spodziewać utworzenia osobnego ministerstwa ds. energetyki. Poważniejsze zmiany mogą nastąpić w takich dziedzinach jak polityka integracyjna czy fiskalna. W przypadku rządu SPD i Zielonych zalegalizowane zostanie posiadanie podwójnego obywatelstwa dla osób spoza UE urodzonych na terytorium RFN i będzie wprowadzona płaca minimalna. Można również oczekiwać podwyższenia stóp podatkowych dla osób o najwyższych dochodach.

⁹ W wyborach do Bundestagu w 2009 roku uzyskali najgorszy wynik w historii: 23% głosów.

Zestawienie wybranych punktów programów wyborczych partii mających zdolność koalicyjną

	CDU/CSU	SPD	FDP	Zieloni
Gospodarka i finanse	<ul style="list-style-type: none"> - wprowadzenie płacy minimalnej ustalonej przez partnerów społecznych w branżach, w których nie obowiązują zbiorowe układy pracy - wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw poprzez zachowanie stabilnego poziomu kosztów okołopłacowych - ustalenie granicy podwyżek czynszów za wynajem mieszkań w wysokości 15% w ciągu najbliższych trzech lat - brak zgody na podniesienie podatków - likwidacja tzw. drenażu podatkowego 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie liczby umów śmieciowych i umów na czas określony - równa płaca dla kobiet i mężczyzn - wprowadzenie płacy minimalnej w wysokości co najmniej 8,50 euro - podwyższenie wysokości podatku od majątku - podwyższenie podatku od dochodów kapitałowych z 25% do 32% - wprowadzenie podatku od transakcji finansowych - podwyższenie podatku od najwyższych dochodów 	<ul style="list-style-type: none"> - obniżenie progów podatkowych dla osób fizycznych i przedsiębiorstw - zwalczanie tzw. drenażu podatkowego - wpisanie do konstytucji hamulca wzrostu podatków dla osób fizycznych powyżej określonej granicy - prywatyzacja przedsiębiorstw państwowych 	<ul style="list-style-type: none"> - wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw poprzez wprowadzenie ulg podatkowych - podwyższenie podatku od majątku - podwyższenie podatku od najwyższych dochodów - zmniejszenie liczby umów śmieciowych i umów na czas określony - równa płaca dla kobiet i mężczyzn - wprowadzenie płacy minimalnej w wysokości co najmniej 8,50 euro
Energetyka	<ul style="list-style-type: none"> - rozbudowa sieci przesyłowych i magazynów energii elektrycznej - szybsza budowa nowoczesnych elektrowni gazowych i węglowych - zwiększenie społecznej akceptacji transformacji energetycznej przez stworzenie możliwości finansowego udziału obywateli w powstających sieciach - zwiększenie efektywności energetycznej - działanie na rzecz wspólnego europejskiego rynku energii - poprawa bezpieczeństwa europejskich elektrowni jądrowych - znalezienie magazynu składowania odpadów radioaktywnych w Niemczech 	<ul style="list-style-type: none"> - większe wykorzystanie wschodnich krajów związkowych do produkcji energii ze źródeł odnawialnych - lepsza koordynacja i zarządzanie transformacją energetyczną - zmniejszenie wysokości akcyzy na prąd - wsparcie finansowe dla obywateli przy zwiększaniu efektywności energetycznej budynków - pokrycie 20% zapotrzebowania na energię ciepłą energią ze źródeł odnawialnych - wzmocnienie małych elektrowni i struktur lokalnych 	<ul style="list-style-type: none"> - obniżenie wysokości akcyzy na prąd - ustalenie obowiązkowej wielkości udziału energii odnawialnych w bilansie energetycznym w ramach wspólnego rynku energii UE - partnerstwo z krajami Afryki Północnej w zakresie energetyki ze źródeł odnawialnych - decentralizacja produkcji energii - zwiększenie konkurencji na niemieckim i europejskim rynku gazu 	<ul style="list-style-type: none"> - całkowita produkcja prądu z odnawialnych źródeł energii od 2030 roku - nowoczesne elektrownie gazowe jako zabezpieczenie na czas mniejszej produkcji energii wiatrowej lub słonecznej - Niemcy jako region modelowy w kontekście inteligentnych sieci energetycznych - decentralizacja zaopatrzenia w energię elektryczną - zwiększenie udziału obywateli w produkcji i transporcie energii - rozbudowa sieci przesyłowych - całkowita rezygnacja z węgla od 2030 roku i stopniowa rezygnacja z ropy naftowej - zniesienie przywilejów i subwencji dla przedsiębiorstw - zmniejszenie zużycia energii w prywatnych gospodarstwach domowych

	CDU/CSU	SPD	FDP	Zieloni
Unia Europejska	<ul style="list-style-type: none"> - ustanowienie europejskiej unii bankowej - wzmocnienie prawa KE do nadzoru budżetów narodowych - wprowadzenie paktu na rzecz konkurencyjności, w którym państwa deklarują wobec KE konkretne środki w celu poprawy konkurencyjności w zamian za pomoc i gwarancje kredytowe - odrzucenie możliwości wprowadzenia euroobligacji - wzmocnienie Wysokiego Przedstawiciela UE ds. WPZiB - przyznanie perspektywy członkostwa dla państw Bałkanów Zachodnich - brak zgody na przystąpienie Turcji do UE; zarówno z powodu jej nieprzygotowania do członkostwa, jak również przeciążenia UE akcesją Ankary - zrównanie języka niemieckiego z francuskim i angielskim w instytucjach UE 	<ul style="list-style-type: none"> - możliwość stworzenia wspólnego funduszu strefy euro pozwalającego na spłatę długów części państw południa strefy - całościowa regulacja rynków finansowych, w tym wzmocnienie europejskiego nadzoru nad największymi bankami - zlikwidowanie prognozy wyborczego w wyborach do PE - możliwość przeniesienia części kompetencji z poziomu europejskiego na narodowy - wzmocnienie WPZiB - zgoda na akcesję Turcji oraz państw Bałkanów Zachodnich do UE 	<ul style="list-style-type: none"> - odrzucenie euroobligacji - prawo weta dla przedstawiciela Bundesbanku w EBC - sprzeciw wobec utworzenia narodowych funduszy dla ratowania zagrożonych upadkiem banków w ramach unii bankowej - ostatecznym celem integracji powinno być ustanowienie państwa związkowego - PE powinien otrzymać prawo inicjatywy ustawodawczej - bezpośredni wybór przewodniczącego KE w wyborach powszechnych - zgoda na rozszerzenie UE pod warunkiem przygotowania kandydatów (również Turcji i Ukrainy) i zdolności UE do przyjęcia nowych członków - zniesienie wiz dla obywateli państw Partnerstwa Wschodniego i Południowego oraz Turcji 	<ul style="list-style-type: none"> - stworzenie wspólnego funduszu państw strefy euro na rzecz spłacania długów państw południa strefy - w długim okresie wprowadzenie euroobligacji - możliwość rozszerzenia UE na państwa Bałkanów Zachodnich i Turcję - zniesienie wiz dla obywateli państw Partnerstwa Wschodniego, Rosji, Kosowa i Turcji - inicjatywa ustawodawcza dla PE - wybór przewodniczącego KE przez PE - przyznanie osobom ubiegającym się o azyl prawa wyboru państwa, gdzie złożony zostanie wniosek
Polityka zagraniczna	<ul style="list-style-type: none"> - utworzenie nowej umowy o partnerstwie z Rosją, pogłębienie liberalizacji reżimu wizowego dla przedsiębiorców, naukowców i studentów, wzmocnienie współpracy bałtyckiej oraz współpracy w zakresie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa - wspieranie umowy o wolnym handlu z USA - strategiczne partnerstwa z mocarstwami wschodzącymi - rozbudowanie stosunków z organizacjami regionalnymi (ASEAN, MERCOSUR) 	<ul style="list-style-type: none"> - polityka wobec Rosji oparta na współpracy gospodarczej, dialogu politycznym i społecznym w ramach Partnerstwa dla Modernizacji, konieczność większej liberalizacji wizowej - wzmocnienie współpracy transatlantyckiej poprzez podpisanie umowy o wolnym handlu, zwiększenie współpracy z USA na Bliskim Wschodzie oraz pośredniczenie w dialogu z Rosją - strategiczne partnerstwa z mocarstwami wschodzącymi - zwiększenie współpracy z państwami Afryki i Ameryki Południowej - stworzenie dodatkowego gremium w Bundestagu do kontrolowania rządu w zakresie polityki eksportu uzbrojenia 	<ul style="list-style-type: none"> - pogłębianie obecnych (szczególnie gospodarczych) stosunków z Rosją oraz prowadzenie krytycznego dialogu o prawach obywatelskich, zniesienie wiz - strategicznym celem współpracy z USA jest umowa o wolnym handlu - rozbudowa kontaktów politycznych i gospodarczych z mocarstwami wschodzącymi - wzmocnienie współpracy z Polską w dziedzinie obronności w ramach Trójkąta Weimarskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - restrykcyjna polityka eksportu uzbrojenia: likwidacja Federalnej Rady Bezpieczeństwa, zamiast niej decyzje o eksporcie powinien podejmować jednogłośnie rząd - stworzenie dodatkowego gremium w Bundestagu do kontrolowania rządu w zakresie polityki eksportu uzbrojenia

REDAKCJA MERYTORYCZNA: Olaf Osica,

Anna Kwiatkowska-Drożdż

REDAKCJA: Katarzyna Kazimińska, Anna Łabuszewska

SKŁAD: Bohdan Wędrychowski

Ośrodek Studiów Wschodnich im. Marka Karpia

ul. Koszykowa 6a, 00-564 Warszawa

tel.: +48 | 22 | 525 80 00,

fax: +48 | 22 | 525 80 40

Opinie wyrażone przez autorów analiz nie przedstawiają oficjalnego stanowiska władz RP

Zapraszamy na naszą stronę: www.osw.waw.pl